

Imagoproblemen? Certificering biedt kansen!

Waarom wordt het oogsten van hout steeds moeilijker verkoopbaar? Ingrepen in het bos lijken meer en meer gelegitimeerd te moeten worden; soms is daar een bemiddelaar voor nodig (Mastbos) en soms volstaat een videoband (zoals die over het waarom van de kap van de beuken bij Drie). De bosbeheerder wordt ter verantwoording geroepen door de maatschappij. Termen als 'normaal onderhoud' blijken geen boekdelen te spreken. De Nederlandse bosbouw kampt met een imagoprobleem. Vreemd, als je bedenkt dat het Nederlandse bos bij uitstek geschikt is om een veelheid aan producten te leveren in antwoord op de wensen uit de maatschappij. En dat deze productie op een duurzame wijze geschiedt. Certificering biedt een kans om dit te communiceren naar de maatschappij.

Stand van zaken

In het Bosbeleidplan streeft onze regering naar een verhoging van de zelfvoorzieningsgraad voor hout en bevordering van het gebruik van duurzaam geproduceerd hout. Daarnaast wil de overheid voldoende zekerheid verschaffen over de herkomst van het hout. Certificering van bosbeheer en hout geeft de consument inzicht in de herkomst van hout en de (duurzame) wijze waarop het geproduceerd is. In Nederland lijkt certificering van de grond te komen. Momenteel is een werkgroep bezig met de uitwerking van internationale normen voor certificering (FSC) voor

de Nederlandse situatie. Begin 1998 was 12.000 ha Nederlands bos gecertificeerd. In februari 1999 was dit gestegen tot ruim 52.600 ha (bijna 16% van het Nederlandse bosareaal). Het aandeel gecertificeerd hout in het totale Nederlandse verbruik is echter nog klein; in 1998 was minder dan 1% van het Nederlandse verbruikte hout gecertificeerd. Tot nu toe zijn het vooral Staatsbosbeheer, een aantal gemeenten en enkele grotere bosbedrijven die hun bosbeheer hebben laten certificeren. De particuliere boseigenaren zijn bezig met de ontwikkeling van een eigen pan-Europees certificaat.

Certificeren of niet certificeren? Dat is de vraag

Certificering begint een gevleugelde term te worden. Iedereen is er mee bezig of anders gezegd het houdt iedereen bezig. In de landbouwsector is men de weg naar het leveren van gecertificeerde producten al eerder ingeslagen. Aardbeien en champignons liggen gekeurmerkt in de schappen; bij boerderijen wappert de SKAL-vlag naast de oprit. Sinds een paar jaar zijn ook enkele boomkwekerijen begonnen met het aanbieden van gecertificeerde producten, waaronder bosplantsoen. De Nederlandse Bond van Boomkwekers is begin dit jaar gestart met het project Combizorg, waarbij het ontwikkelen van een kwaliteitskeur voorop staat. Dit keur zal garant staan voor kwaliteit van het product en het productieproces, arbo en milieu.

Certificering heeft dus te maken met een bepaalde kwaliteitsgarantie, een teken dat het gekoch-

te product verantwoord en betrouwbaar is. In feite betekent certificeren ook alleen maar 'antonen'; een certificaat is een getuigschrift, een diploma.

Het onderwerp certificering roept in de bosbouwwereld soms paradoxale reacties op; aan de ene kant lijkt certificering welhaast onontkoombaar, een noodzakelijk kwaad. De gelatenheid wordt echter gecompenseerd door opstandigheid: certificering?, daar doe ik niet aan mee, dat kost alleen maar geld en het levert niets op. Bij discussies over certificering lijkt het veelal alsof certificering een keuze is; we doen het wel of we doen het niet. De beslissing om te certificeren wordt daarbij vaak ingegeven door de kosten die het met zich meebrengt. Zolang de kosten de baten (in de vorm van een meerprijs voor bosproducten met een certificaat) overstijgen, is het toch logisch dat we niet staan te trappelen (hoogstens watertrappelen om het hoofd boven water te houden, gezien de laatste LEI-cijfers). De bedrijven die al wel bezig zijn met een certificaat doen het vooral vanuit imago-overwegingen. En daar zit de crux.

Een diploma voor duurzaam bosbeheer

Hiervoor is het nodig om een ander vertrekpunt van de discussie te kiezen, een gezamenlijk belang van bosbeheerder en maatschappij: duurzaam bosbeheer. De volgende trends ondersteunen en versterken dit gezamenlijk belang:

- De maatschappij lijkt meer en meer invloed te krijgen op het gebruik en beheer van bossen. Houtoogst is daarbij een gevoelig punt dat recent tot een

aantal protesten van lokale bevolking heeft geleid (Mastbos bij Breda, Amsterdamse bos, Edese bos). Houtoogst zou natuurvernietiging betekenen en instandhouding van bos op (korte) termijn teniet doen. De sector slaagt er tot op heden onvoldoende in om het publiek duidelijk te maken dat houtoogst en duurzaam bosbeheer uitstekend samen kunnen gaan.

- Deze toenemende mondigheid van de maatschappij wordt nog eens gestimuleerd door de overheid; steeds vaker wordt in het beleid gebruik gemaakt van open planprocessen met brede forumdiscussies, bijvoorbeeld bij Operatie Boomhut. De overheid besteedt in toenemende mate aandacht aan communicatie met de achterban, om een goed fundament te krijgen voor een mooie boomhut.
- Diezelfde operatie boomhut maakt overigens duidelijk dat de Nederlandse maatschappij steeds meer betrokken raakt bij de groene ruimte en bossen in het bijzonder (nog steeds de nummer 1 op de lijst voor 't aangenaam verpozen..) en dat deze ruimte steeds meer belast wordt. Een veelheid aan mensenwensen moet gerealiseerd worden op een klein stukje land. Multifunctioneel grondgebruik is de panacee en bos is hier een goed voorbeeld van.
- Een andere trend die in dit verband interessant is, is de voorkeur van de consument voor duurzame, verantwoorde producten. We willen onze milieugebruiksruimte inperken en afkomen van het beeld dat we op grote ecologische voet leven (ecological footprint); van verbruiks- naar gebruiksmaatschappij. Van haast en wegwerpartikelen naar bewust ge-

Certificering; een professionele aanpak

Certificering van het bosbeheer vraagt, zoals het er nu naar uitziet, de aanwezigheid van een beheerplan. Met invoering van de regeling Functiebeloning in 1994 is de verplichting tot het opstellen van beheerplannen komen te vervallen. Beheerplannen worden in de regel gezien als een instrument waarmee de professionaliteit van het bosbeheer kan worden vergroot. De verplichting tot het opstellen van een beheerplan kan er toe bijdragen dat bosbeheer inderdaad verder professionaliseert. De kosten voor een op te stellen beheerplan kunnen worden geminimaliseerd als informatie uit dit plan ook kan worden gebruikt voor andere ontwikkelingen waarvoor van de beheerder informatie wordt gevraagd. Meekoppeling met het meetnet functievervulling en de regeling Natuurbeheer van het Programma Beheer kan de lasten voor de beseigenaar verkleinen.

Momenteel promoten een aantal grote bouwbedrijven al enkele keurmerken op hout. Door ook het keurmerk al in de bossen te promoten wordt de betrokkenheid van het publiek met de bossen en de producten die hieruit voortkomen groter. Het begrip van het publiek voor het handelen van de beheerder/eigenaar die hout oogst zal daardoor groter worden. Dit kan in de toekomst veel conflicten voorkomen. Een bordje bij elke ingang naar het bos, met de mededeling dat een certificaat voor goed bosbeheer is verleend, mag dus niet ontbreken. 'Be good and show it'.

nieten.

En het antwoord van de Nederlandse bosbouw is eenvoudig: wij bieden een multifunctionele gebruiksruimte, met aandacht voor verantwoorde productie van duurzame hernieuwbare grondstoffen en tegelijkertijd een prachtig decor voor de broodnodige rust en ontspanning/onthaasting. Het probleem is dat dit antwoord nog niet duidelijk genoeg gehoord wordt. Misschien vinden we het niet nodig, omdat we immers feitelijk niets nieuws bieden. De kwaliteiten van het bos waren er altijd al. De maatschappij vraagt echter aan ons om dit ook aan te tonen.

Certificering als leerproces

Dit betekent niet dat de beseigenaar altijd zijn huiswerk opnieuw moet doen, maar wel dat hij geëxamineerd wordt over hetgeen hij al weet en doet. Daaruit zal ook blijken in hoeverre bepaalde punten nog bijgespijkerd

moeten worden. Dit leerproces kan een belangrijke kwaliteitsimpuls betekenen voor de Nederlandse bosbouw. Dit examen geeft beseigenaren de kans om aan te tonen hoe goed ze bezig zijn en zal resulteren in een beter begrip van de samenleving voor de wijze van bosbeheer. Het examen resulteert in elk geval in een diploma voor een goed bosbeheer, dat in het curriculum vitae van de Nederlandse bosbouw niet mag ontbreken. Het beeld (imago) dat de samenleving van de bosbouw heeft zal hier zeker door verbeteren. Dus grijp die kans!

Dit artikel is tot stand gekomen na een discussie over het onderwerp certificering met de volgende personen: Ineke Brusse, Manuela Derks van de Ven, Michiel Houtzaggers en Kees van Vliet. Hierbij willen wij hen danken voor hun inbreng.